Oide

Tacú leis an bhFoghlaim Ghairmiúil i measc Ceannairí Scoile agus Múinteoirí

Supporting the Professional Learning of School Leaders and Teachers

Gaeilge mar Theanga Bhreise (GTB)

Foireann na Bunscoile, GaelAonad 2025

cc BY NC

Oide

Bain úsáid as an mbosca comhrá chun tú féin a chur in aithne agus achoimre ghairid a thabhairt ar chomhthéacs do scoile maidir le Gaeilge mar Theanga Bhreise.

Nósanna Zoom do na Cruinnithe

Cuir do cheamara ar siúl.
Cuir d'ainm is ainm na scoile faoin bpictiúr.

Múch an micreafón nuair nach bhfuil tú ag caint.

Rannpáirtíocht.

Seomraí ar leithligh.

Tacaíocht do Scoileanna

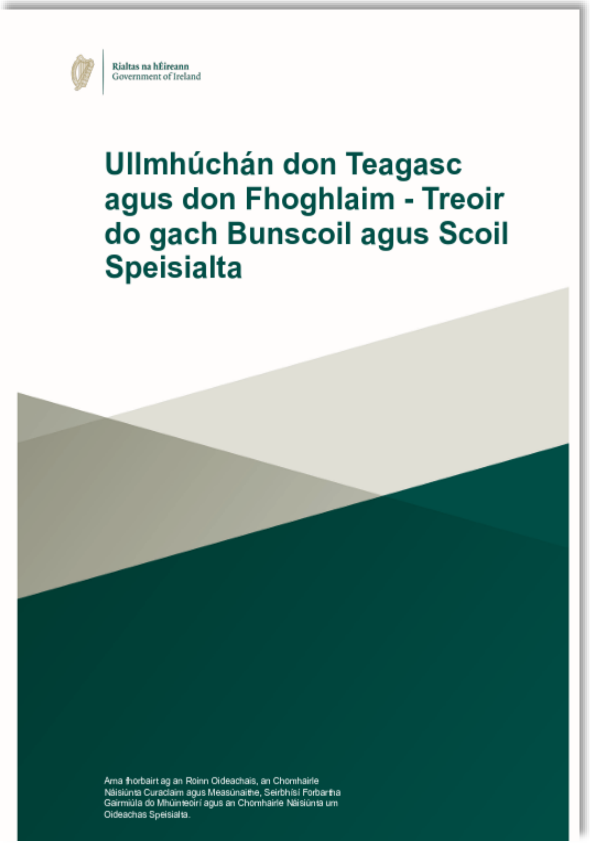

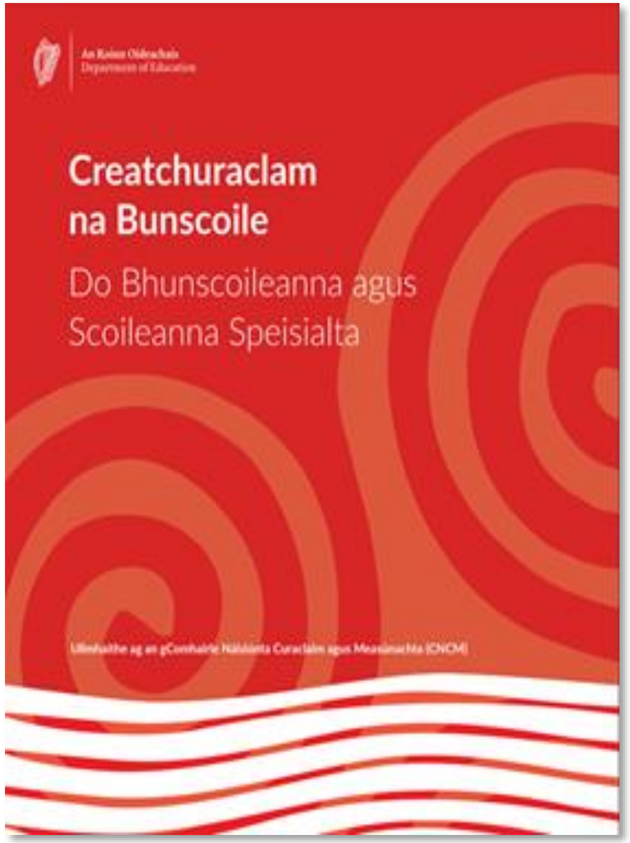

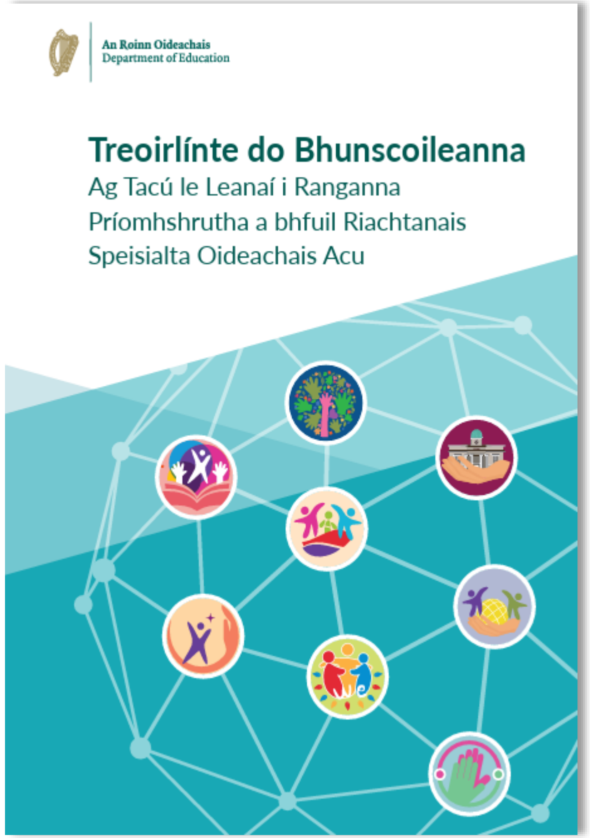

Tacaíocht do Scoileanna

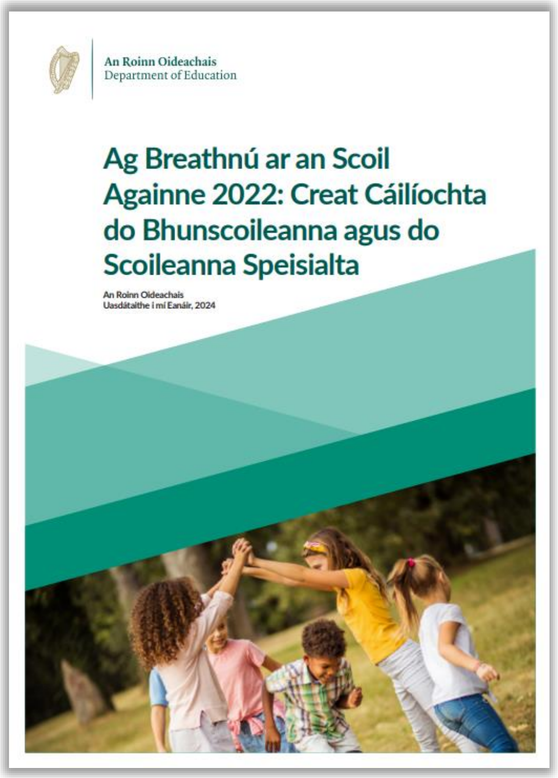

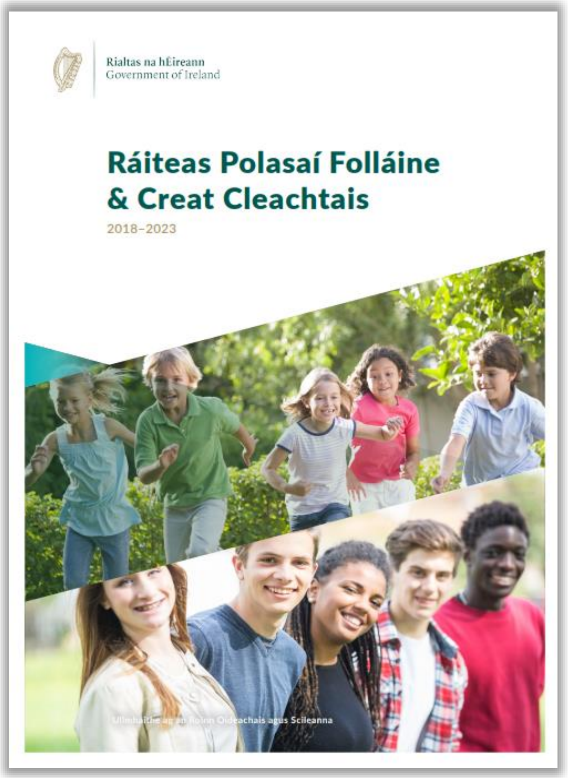

Céard a dhéanfaidh na rannpháirtithe?

Oide

Foghlaimeoirí GTB	Oideolaíocht GTB	Teagasc, Foghlaim & Measúnú
• Éagsúlacht agus láidreachtaí. • Fáilte roimh fhoghlaimeoirí GTB agus a dteaghlaigh. • Teicneolaíochtaí aistriúcháin éagsúla	• Forbairt teanga. • Timpeallacht ilteangach.	• Bealaí teagaisc, foghlama agus measúnaithe chun cabhrú le daltaí GTB. • Tacaíochtaí atá ar fáil

Príomhtheachtaireachtaí

Comhoibriú:
Tá comhoibriú idir gach ball foirne scoile riachtanach chun timpeallacht foghlama chuimsitheach a chothú a thugann tacaíocht d'fhoghlaimeoirí Gaeilge mar Theanga Bhreise (GTB).

Timpeallacht Ranga:
Tacóidh timpeallacht ranga ina gcuirtear luach agus béim ar chumarsáid le cuimsiú gach foghlaimeora agus le forbairt a stór teanga trasna teangacha éagsúla.

Cultúr scoile:
Is cultúr scoile cuimsitheach é an ceann a thugann deiseanna d'fhoghlaimeoirí (GTB) a dteanga dhúchais a úsáid nuair is féidir, chun cabhrú leo rochtain a fháil ar an gcuraclam agus páirt iomlán a ghlacadh i saol na scoile.

Curaclam Teanga na Bunscoile:
Léiríonn Curaclam Teanga na Bunscoile an éagsúlacht teangeolaíoch agus cultúrtha atá le feiceáil i mbunscoileanna agus tacaíonn sé le gach foghlaimeoir ina bhfoghlaim agus ina bhforbairt teanga.

Oide

Tacú leis an bhFoghlaim Ghairmiúil i measc Ceannairí Scoile agus Múinteoirí

Supporting the Professional Learning of School Leaders and Teachers

Seisiún a hAon

Gaeilge mar Theanga Bhreise (GTB)

BY NC

Prionsabail na Foghlama, an Teagaisc, agus an Mheasúnaithe

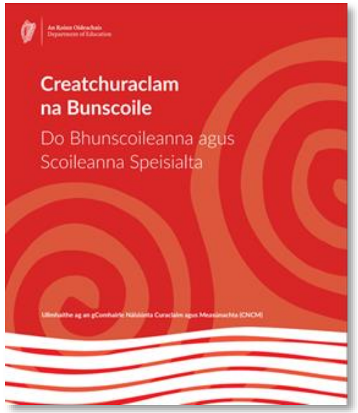

Oide

PRIONSABAIL NA FOGHLAMA, AN TEAGAISC, AGUS AN MHEASÚNAITHE

COMHPHÁIRTÍOCHTAÍ

TIMPEALLACHTAÍ FOGHLAMA

OIDEOLAÍOCHT

OIDEACHAS IONCHUIMSITHEACH AGUS ÉAGSÚLACHT

CAIDRIMH

AISTRITHE AGUS LEANÚNACHAS

GNÍOMHÚ AGUS RANNPHÁIRTÍOCHT

MEASÚNÚ AGUS DUL CHUN CINN

(CNCM, 2023, Creatchuraclam na Bunscoile, lth. 8)

Ionchuimsiú

Tacaítear le **gach** foghlaimeoir nuair a thacaítear le foghlaimeoirí GTB.

OIDEACHAS IONCHUIMSITHEACH AGUS ÉAGSÚLACHT

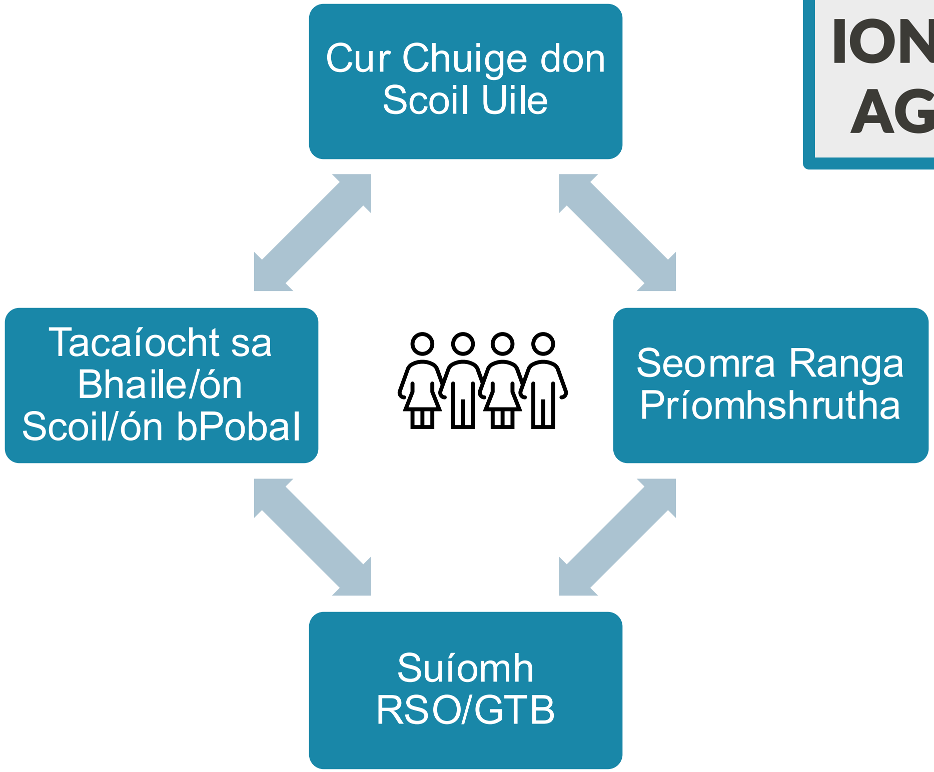

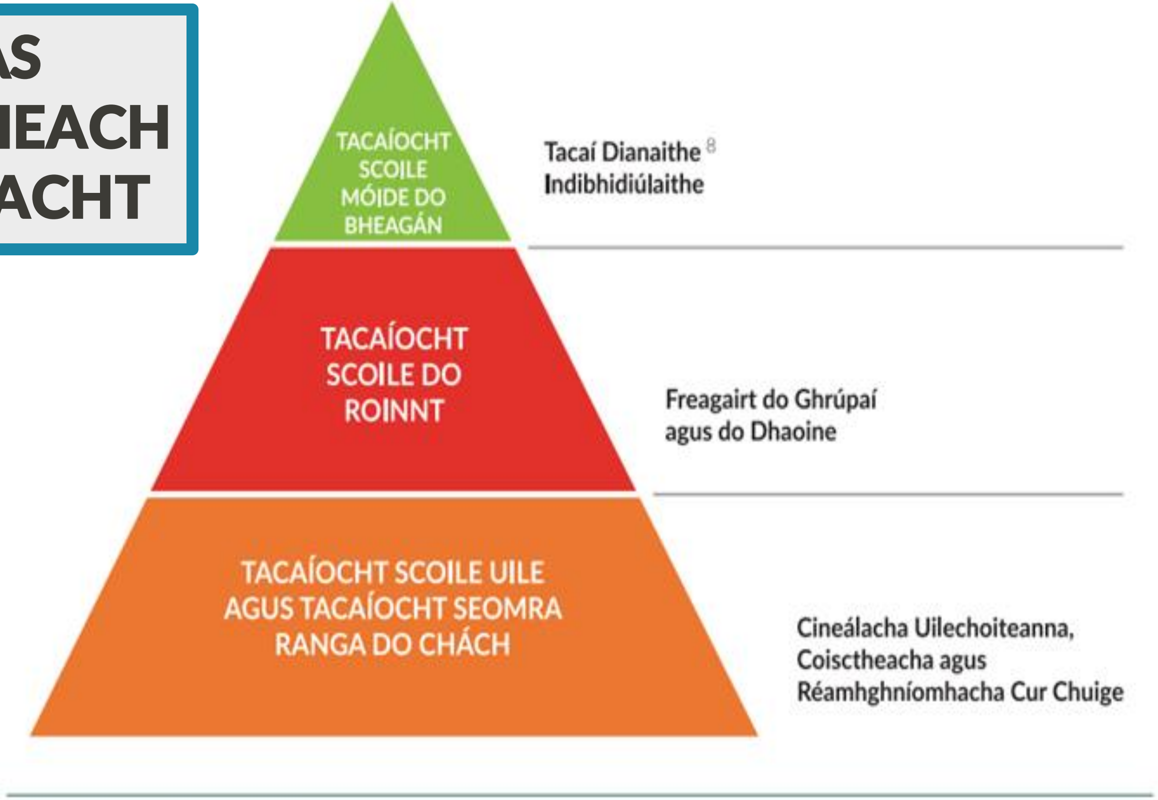

Fíor 3 An Leanúntas Tacaíochta

An Leanúntas Tacaíochta

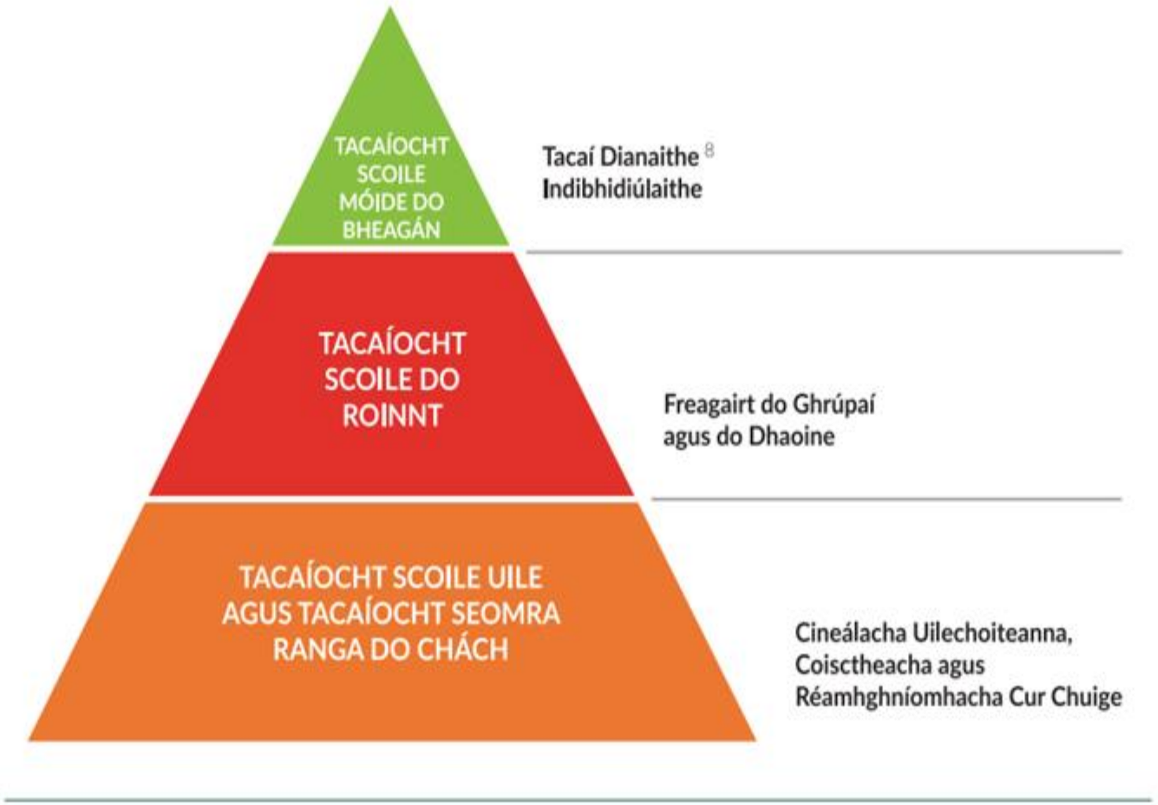

Fíor 3 An Leanúntas Tacaíochta

Úsáidtear an creat Leanúntais Tacaíochta chun riachtanais foghlama a shainaithint agus chun idirghabhálacha a phleanáil, a chur chun feidhme agus a athbhreithniú do gach leanbh.

Tá sé sin ag teacht le cur chuige aontaithe comhordaithe i leith pleanáil.

Treoracha do Bhunscoileanna, Ag Tacú le Leanaí i Ranganna Príomhshrutha a bhfuil Riachtanais Speisialta Oideachais Acu (2024) lth.17

Foirne Tacaíochta

I scoileanna ina bhfuil níos mó ná múinteoir tacaíochta amháin, moltar oibriú i gcomhar le chéile chun tacú le cuimsiú agus rannpháirtíocht gach linbh agus duine óg ina gcuid foghlama.

Foirne Tacaíochta

Cé hiad na baill foirne ar an bhfoireann tacaíochta don Ghaeilge mar Theanga Bhreise i do scoil?

- Múinteoir Ranga
- Múinteoir Tacaíocht Teanga-GTB/BTB
- Múinteoir Riachtanais Speisialta Oideachais
- Cúntóir Teanga

Treoirlínte do Bhunscoileanna

Ag Tacú le Leanaí i Ranganna Príomhshrutha a bhfuil Riachtanais Speisialta Oideachais Acu (2024)

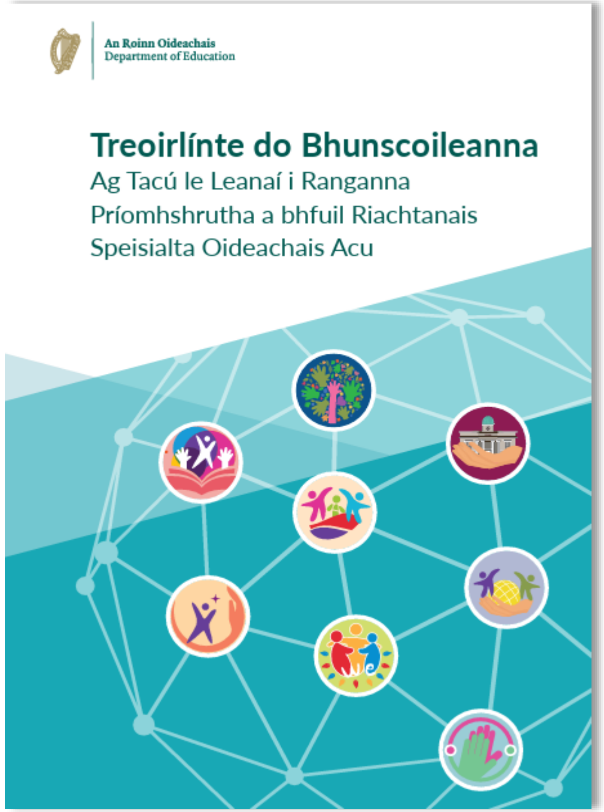

- Ba cheart do scoileanna lánGhaeilge breithniú a dhéanamh ar na riachtanais teanga **sóisialta**, **feidhmiúla** agus **acadúla** atá ag an leanbh (lth. 54)

Ullmhúchán don Teagasc agus don Fhoghlaim (2019)

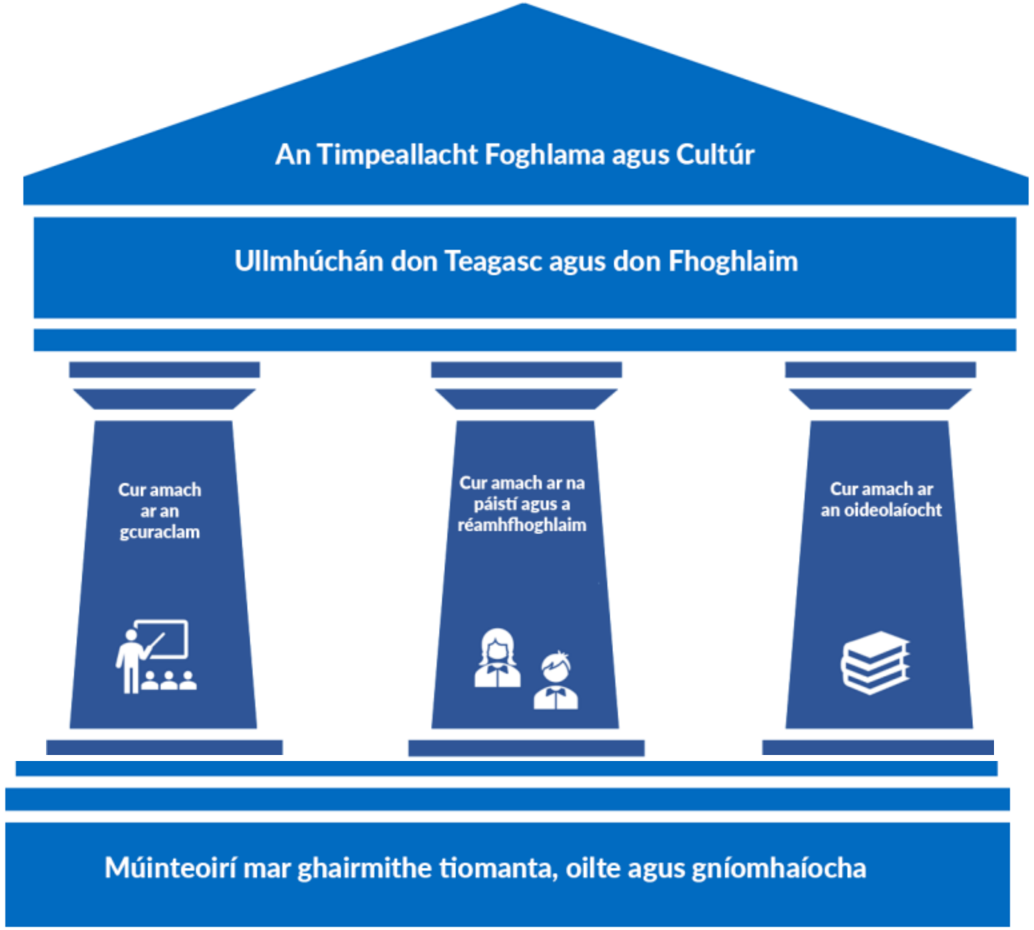

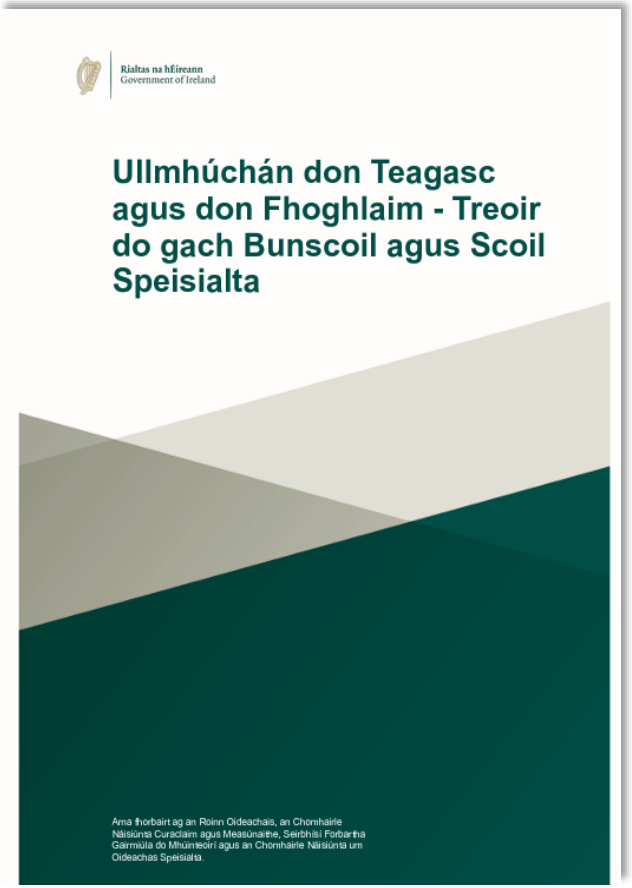

Cad iad na riachtanais atá ag ár bhfoghlaimeoirí GTB?

Eile…

Ba mhaith liom mothú sábháilte & ar mo shuaimhneas

Ba mhaith liom cairde a bheith agam agus go gcabhraíonn an múinteoir liom

Ba mhaith liom go nglacfaí liom agus go bhfeiceann siad céard atáim go maith aige

Ba mhaith liom go mbeinn sásta agus go n-éireoidh liom

Seomraí ar Leithligh

Oide

Straitéisí a d'oibrigh

- 2 rud a d'oibrigh go maith
- Rud amháin a dhéanfá difriúil

Samplaí le roinnt

Ag cur le bhur smaointe…

Oide

Céard le déanamh sa chéad cúpla lá

Bailigh an méid eolas agus is féidir

Bailigh an t-eolas tábhachtach

Córas páirtíochta

Cruthaigh caidreamh leis na tuismitheoirí

Prionta sa timpeallacht

Léarscáil & eolas faoin scoil

Teicneolaíocht inrochtana

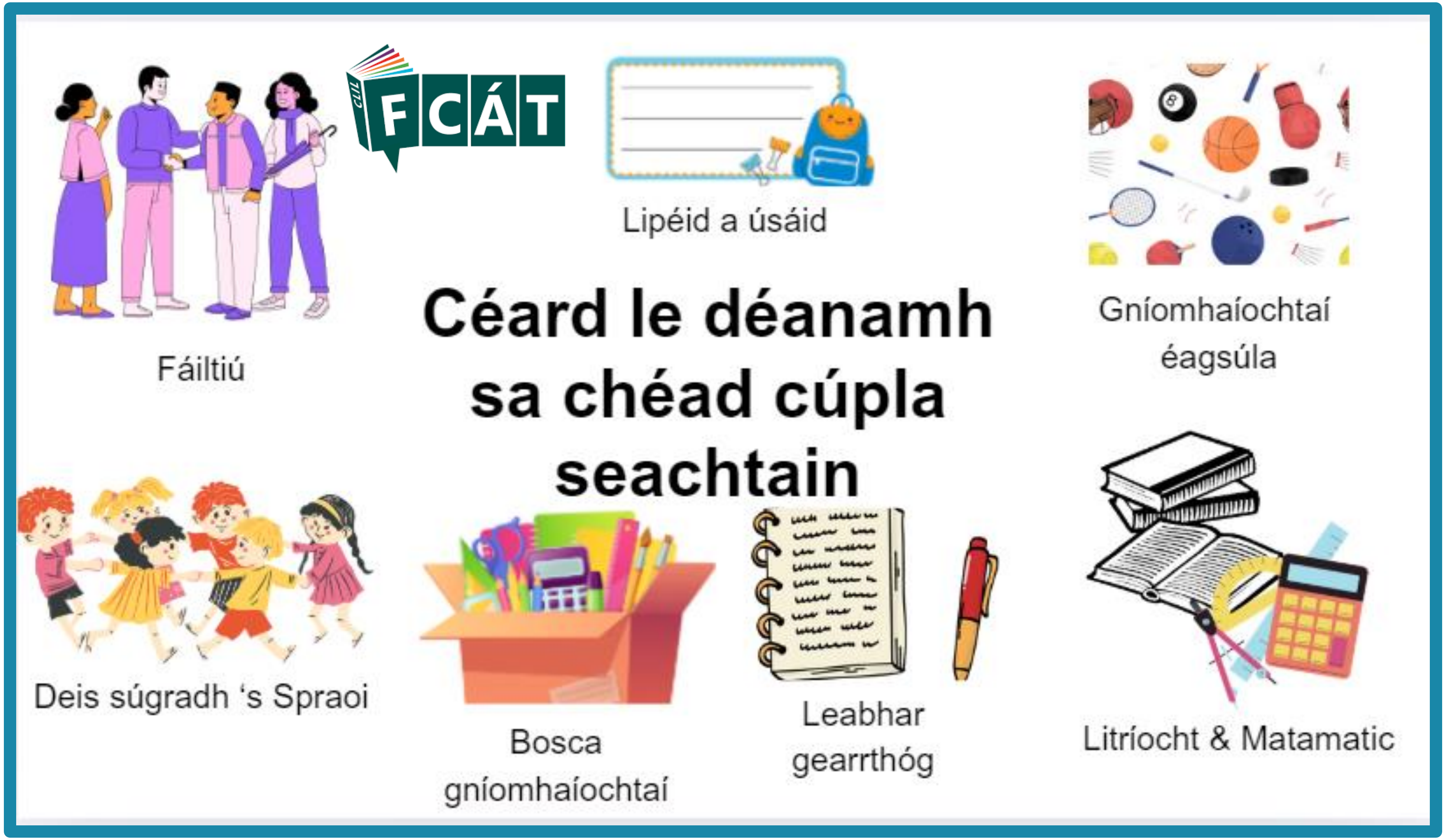

- Láidreachtaí
- Ábhair spéise
- Riachtanais a aithint
- Eolas a bhailiú

Foirne Tacaíochta agus an Tumoideachas

Feidhmíonn teagasc ó mhúinteoirí tacaíochta teanga ar an mbealach is éifeachtaí nuair a thagann sé le polasaí scoile uile agus le cur chuige an tumoideachais.

Buntáistí an Tumoideachais

Tacaíonn an fhorbairt i dteanga amháin le forbairt sa teanga eile.

An Tumoideachas: Na Buntáistí - Tacaíocht ón Taighde (COGG)

(August agus Shanahan, 2006; Baker agus Wright, 2017; Ó Duibhir agus Cummins, 2012).

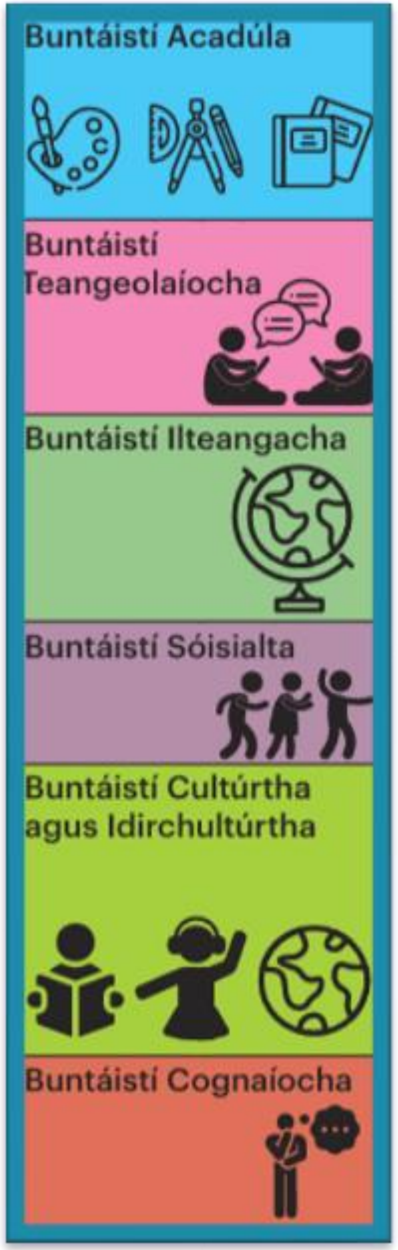

Oide

- Chomh maith nó níos fearr le páistí i scoileanna Béarla
- Páistí le Riachtanais Speisalta Oideachais (RSO) agus Riachtanais Bhreise Oideachais (RBO) buntáistí sna réimsí céanna

- Ardchumas amach i gcoitinne sa Bhéarla
- Inniúlacht sa Ghaeilge
- Dearcthaí dearfacha

- Pobal ilteangach
- Spéis i dteangacha eile
- Bua i bhfoghlaim an tríú teanga
- Tuismitheoirí: buntaistí sa chumas ilteangach

Oide

- Cairdeas a dhéanamh agus a bhuanú

- Na healaíona agus himeachtaí cultúrtha
- Ag léamh mar chaitheamh aimsire
- Tuiscint- cultúr Gaelach
- Oidhreacht chultúrtha shochaí na hÉireann
- Imeachtaí staire agus an béaloideas
- Feasacht idirchultúrtha

Buntáistí cognaíocha, tascanna casta feidhmiúcháin
Buntáistí meititheangeolaíocha

Conairí Forbartha

Tuigeann siad go bhfuil teanga eile ann

Tréimhse thostach

Freagraíonn siad i dteangacha eile

Tugann siad le fios go bhfuil tuiscint acu tríd léiriú/freagraí go fisiciúil

Déantar athrá ar abairtí

Códmhalartú

Abairtí gearra

Abairtí iomlána

Caint agus comhrá cruthaitheach

Ábhar Tacaíochta

GAEILGE | TEANGA Ó BHÉAL | Céim 1 - Céim 4

CURACLAM TEANGA NA BUNSCOILE

GAEILGE

Conairí Forbartha leis an nGaeilge a Fhoghlaim mar Dhara Teanga

TORTHAÍ FOGHLAMA

Forbraíonn páistí coincheapa, meonta agus scileanna i dtaca le:

- Rannpháirtíocht, éisteacht agus aird
- Stór focal a shealbhú agus a úsáid
- Tuiscint

Foghlaimíonn leanaí an Ghaeilge mar dhara teanga ar an mbunscoil ar bhealaí intuartha, ach aonair.

Leanann an chuid is mó de leanaí conairí intuartha agus iad ag foghlaim dara teanga i suíomhanna oideachais. Ní haon eisceacht í an Ghaeilge agus foghlaimíonn leanaí mar dhara teanga ar an mbunscoil í ar bhealaí intuartha, ach aonair.

D'fhéadfaí a rá gur próiseas cognaíoch, sóisialta é dara teanga a fhoghlaim, .i., foghlaimíonn leanaí teanga ach córas na teanga a oibriú amach trí idirghníomhú le cainteoirí a bhfuil an teanga sin ar a dtoil acu.

Tuiscint a Léiriú

Teastaíonn ón gcuid is mó de leanaí roinnt ama lena thuiscint gur féidir brí a dhéanamh i dteanga nach í a gcéad teanga í. Ciallaíonn sé sin gur féidir leis an múinteoir cur le hurlabhra le comharthaí, leideanna, áiseanna amhairc, fíor-rudaí agus fíoreispéiris, ionas go mbeidh an bhrí soiléir ón gcomhthéacs. Mar shampla, is féidir leis an múinteoir comharthaí a dhéanamh le hiarraidh ar leanbh teacht chuige, mála scoile a thaispeáint le labhairt faoi 'mhála scoile' nó bosca lóin a úsáid le tagairt a dhéanamh do 'bhosca lóin'.

Ar dtús, beidh na leanaí sa **tréimhse thostach** chomh fada is a bhaineann sé leis an dara teanga a úsáid agus úsáidfidh siad a gcéad teanga in amanna – mar shampla, Béarla – nó fanfaidh siad ina dtost. Tugann an taighde le fios nár cheart an iomarca brú a chur orthu an dara teanga a labhairt ag an tús. Féadfaidh leanaí a léiriú gur thuig siad a ndúradh ach iarratais nó treoracha a chomhlíonadh. Le himeacht ama, beidh an múinteoir in ann níos lú béime a leagan ar na comharthaí agus ar straitéisí eile, agus níos mó béime a leagan ar an urlabhra amháin. Beidh sé in ann a chur in iúl go bhfuil sé ag súil le tuilleadh freagairtí ó bhéal ó na leanaí, ag tosú amach le focail agus le frásaí a úsáidtear go minic. Is féidir tacú le leanaí dul chun cinn a dhéanamh i nGaeilge a labhairt trí úsáid a bhaint as scafalra dinimiciúil, réimse straitéisí amhail glacadh le friotal an linbh agus cur leis le foirm iomlán na habairte a mhúnlú, áiseanna amhairc agus fíor-rudaí le brí agus comhthéacs a shoiléiriú, agus trí neart ábhar i gcló a chur ar fáil chomh maith.

Is féidir leis an múinteoir cur le hurlabhra le comharthaí, leideanna, áiseanna amhairc, fíor-rudaí agus fíoreispéiris, ionas go mbeidh an bhrí soiléir ón gcomhthéacs.

www.curriculumonline.ie

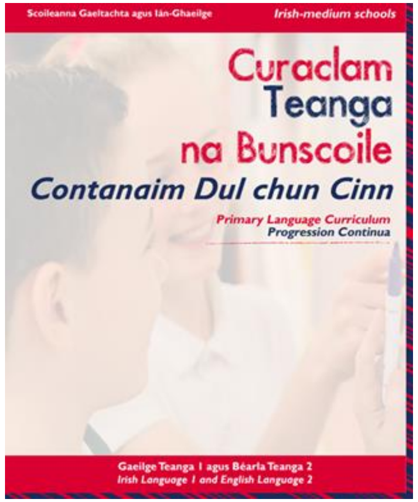

Conairí Forbartha

- An raibh plé agaibh faoi na staideanna?
- Cad iad na dúshláin?
- Ar phleanáil sibh straitéisí do na staideanna éagsúla?

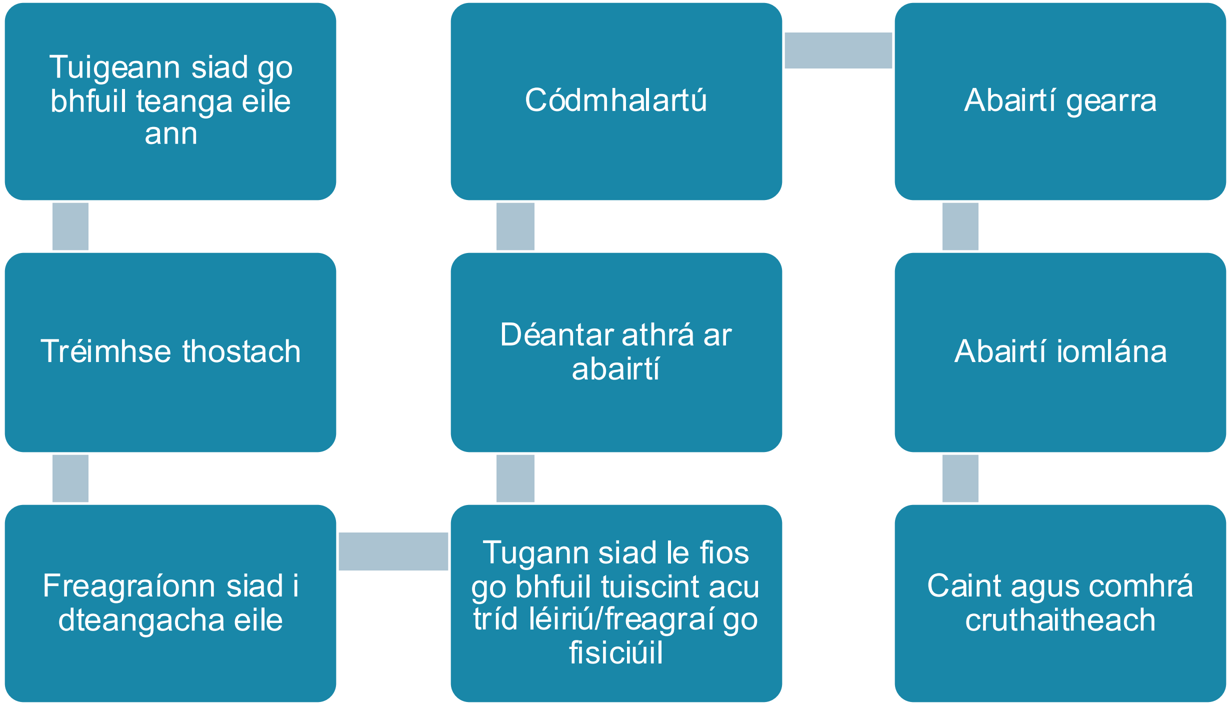

Códmhalartú

- Foclóir ón dá teanga in úsáid i dioscúrsa amháin.

Taighde níos sine	Taighde níos nua-aimseartha
• Easpa scileanna teangeolaíocht • Mearbhall • Deighilt idir an dhá teanga	• Cleachtas dearfach • Tuiscint ar chóras gramadaí • Idirdhealú idir an dá teanga

- Gaeilge/Béarla; Sámplaí ó chainteoirí dhúchais
  - "Bhí mé ag imirt hurláil ar an deireadh seachtaine"
  - "Chuir mo mham na chips san oven ach bhí siad dóite to a crisp!"

(Yow, Tan agus Flynn, 2017)
(de la Piedra, 2013)

Measúnú don fhoghlaim agus teagasc

Oide

MEASÚNÚ IOMASACH

Neamhphleanáilte, neamhthaifeadta, agus leanúnach
Ní bhíonn a fhios ag na páistí de ghnáth go bhfuil siad á measúnú

Sampla
ceisteanna cuí a chur chun an fhoghlaim a scafláil; a bheith solúbtha agus freagrúil má bhíonn an chuma air go bhfuil míthuiscint ar pháiste

IDIRGHNÍOMHAÍOCHTAÍ PLEANÁILTE

Níos sofheicthe, b'fhéidir go mbeadh sé á thaifeadadh agus go mbeadh baint aige le Torthaí Foghlama/inniúlachtaí
B'fhéidir go mbeadh a fhios ag na páistí go bhfuil siad á measúnú nó b'fhéidir nach mbeadh

Sampla
iarraidh ar pháistí mapaí coincheap a thógáil chun a dtuiscint reatha ar thopaic a chur in iúl; píosa oibre a phlé le páiste

IMEACHTAÍ MEASÚNAITHE

Imeachtaí ar leith atá sofheicthe agus taifeadta
Bíonn a fhios ag na páistí de ghnáth go bhfuil siad á measúnú

Sampla
trialacha/tráth na gceist a chruthaíonn an múinteoir; measúnachtaí caighdeánaithe a cuireadh le chéile go seachtrach; measúnachtaí diagnóiseacha

Fíor 5: An contanam measúnaithe

Measúnú lárnach don fhoghlaim agus teagasc

Leibhéil Inniúlachta Teanga CTET

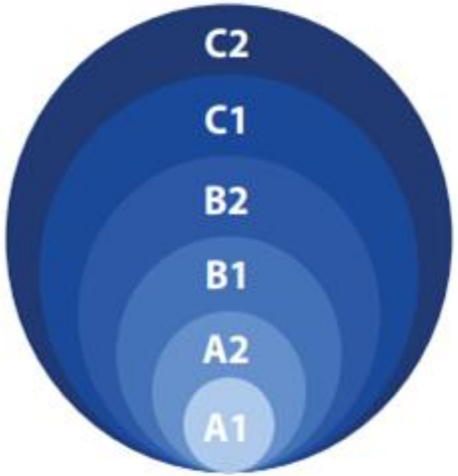

Uirlisí chun tacú leis an measúnú, teagasc agus foghlaim

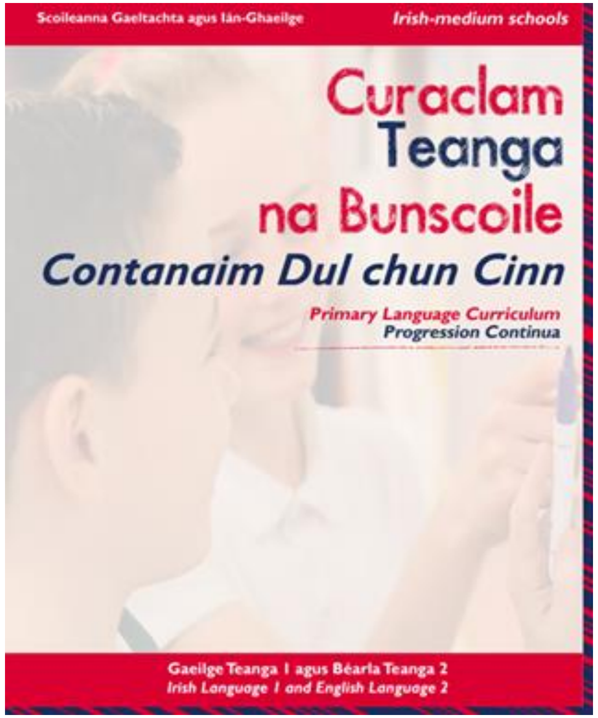

Greille Féinmheasúnaithe
(© Comhairle na hEorpa 2001)

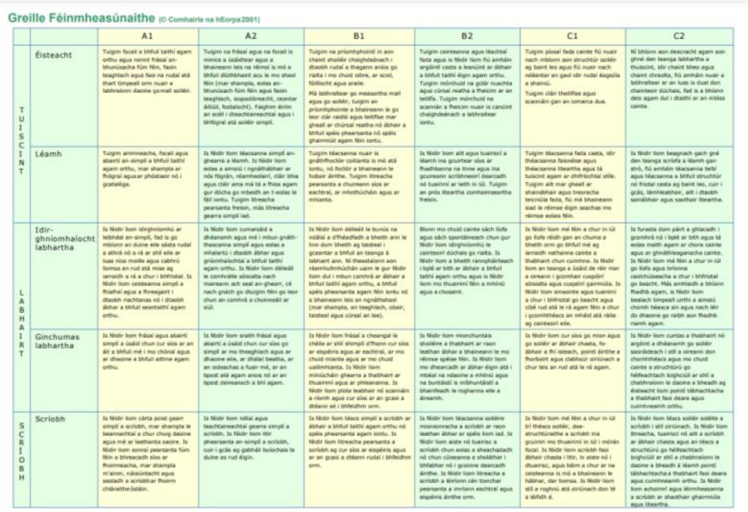
Greille Féinmheasúnaithe (© Comhairle na hEorpa 2001)

		A1	A2	B1	B2	C1	C2
TUISCINT	Éisteacht	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
	Léamh	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
LABHAIRT	Idir-ghníomhaíocht labhartha	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
	Ginchumas labhartha	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
SCRÍOBH	Scríobh	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]

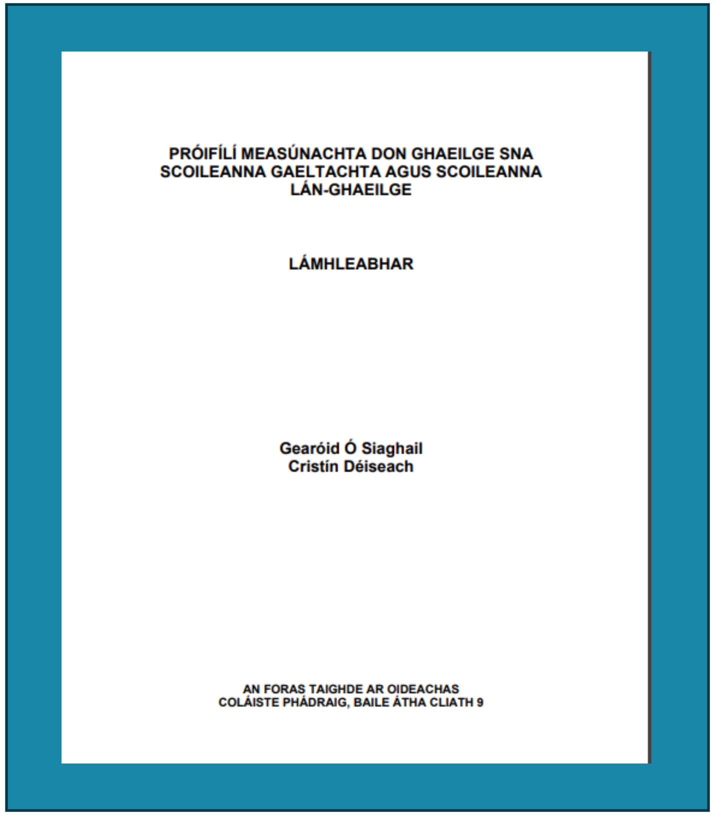
PRÓIFÍLÍ MEASÚNACHTA DON GHAEILGE SNA SCOILEANNA GAELTACHTA AGUS SCOILEANNA LÁN-GHAEILGE

LÁMHLEABHAR

Gearóid Ó Siaghail
Cristín Déiseach

AN FORAS TAIGHDE AR OIDEACHAS
COLÁISTE PHÁDRAIG, BAILE ÁTHA CLIATH 9

An Ghaeilge mar dhara teanga

Oide

Cúig Ghné de Theagasc Éifeachtach na Teanga Labhartha

- Scileanna Éisteachta & Labhartha a Fhorbairt
- Cuimhne Éisteachta a chothú
- Feasacht Teanga agus Stór Focal a Theagasc agus a Leathnú
- Raon Leathan Téacsanna Labhartha a Theagasc
- Timpeallacht Foghlama Teanga a Chruthú

(PDST, 2013, Gnéithe de Theagasc Éifeachtach na Teanga Labhartha)

Páistí a chur ag idirghníomhú go sóisialta

Seomra ar leithligh

- Cluichí clóis
- Réamh-mhúineadh
- Físeáin
- Meantóirí/Cairde clóis

Céard a d'obair go maith daoibh chun an idirghníomhú sóisialta a spreagadh?

Tacú leis an bhFoghlaim Ghairmiúil i measc Ceannairí Scoile agus Múinteoirí
Supporting the Professional Learning of School Leaders and Teachers

Ceisteanna?

Beidh an chéad seisiún eile ar siúl ar an

Luan 16ú de Mheitheamh

Míle buíochas